

PO PODPISU SPORAZUMA V MOSKVI

ZAČETEK DRUGEGA RAZDOBJA POGAJANJ**Sporazumu se je že pridružilo več kot 50 držav - V ospredju bližnjih razgovorov bosta nemško vprašanje in problem razorožitve**

V prisotnosti sovjetskega predsednika Nikite Hruščova, glavnega tajnika Združenih narodov U Tanta in številnih drugih državnikov ter diplomatov so zunanji ministri Amerike, Sovjetske zveze in Velike Britanije v ponedeljek podpisali v Moskvi sporazum o prepovedi poskusov z jedrskim orožjem, ki je bil sklenjen 25. julija. Skupno poročilo, ki je bilo izdano po tej kratki slovesnosti, med drugim poudarja, da predstavlja sporazum prvi važen korak k popuščanju mednarodne napetosti in k utrjevanju miru. Vlade — podpisnice so izrazile upanje, da bodo tudi druge države pristale na ta dogovor.

V političnih krogih ugotavljajo, da se je po podpisu avstrijske državne pogodbe iz leta 1955 sedaj prvič zgodilo, da sta Zahod in Vzhod sklenila važen mednarodni sporazum, ki bo prav gotovo odločilno prispeval k rešitvi ostalih spornih vprašanj. Hruščov je na sprejemu, ki ga je priredil članom odposlanstev, katera so se udeležila slovesnosti podpisa, že nakazal, katera vprašanja naj bi prva postala predmet razgovorov in pogajanj med velesilami. »Narodi — je med drugim dejal — pričakujejo, da se reši problem splošne in popolne razorožitve, da se reši vprašanje Nemčije in da se uredijo še drugi mednarodni problemi. V bližnji bodočnosti bi po našem mnenju morali najprej skleniti nenapadno pogodbo med državami Atlantskega in Varšavskega pakta.«

MNENJE AMERIKE

Ob tej priložnosti je spregovoril tudi ameriški zunanji minister Dean Rusk, ki je med drugim dejal: »Naše tri vlade so danes naredile korak, o katerem vse človeštvo upa, da je prvi na poti k svetu miru. Toda gre šele za prvi korak, kajti sporazum, s katerim se je nehala nevarnost jedrske vojne, še ne zaustavlja proizvodnje jedrskega orožja in še ne prepoveduje njegove uporabe v primeru vojne. Zato danes še ni mogoče jamčiti, kakšen pomen bo ta sporazum imel v bodočnosti. Samo zgodovina bo zabeležila, kako smo mi reševali to še nerešeno vprašanje miru. A vsaka izmed naših treh vlad more in bo mogla mnogo prispevati k temu, kar bodo morali napisati zgodovinarji. Od politike naših vlad, od naših stališč in naših ukrepov bo odvisno, če bo ta sporazum predstavljal uvod k drugim dogovorom. Podpis tega sporazuma priča o skrbi Združenih držav,

da se pridružijo ostalim državam in se skupno trudijo, da se najdejo miroljubna sredstva za zmanjšanje mednarodne napetosti in da se naši narodi rešijo hudega bremena, ki ga zahteva tekma v oboroževanju.«

PAPEŽ ČESTITA

Podpis moskovskega sporazuma je našel ugoden odmev po vsem svetu, razen v pariških vladnih krogih in v komunistični Kitajski. Doslej je nad 50 držav izjavilo, — med temi Italija in Jugoslavija — da se pridružuje dogovoru med velesilami. Papež Pavel VI. je ob tej priložnosti poslal predsednikom vlad — podpisnic in glavnemu tajniku OZN brzojavko, ki se takole glasi: »Podpis sporazuma o prepovedi jedrskih poskusov močno gane tudi naše srce, ker vidimo v njem dokaz dobre volje, obvezo za soglasje in obljubo, da se svetu pripravljajo svetlejša bodočnost. Ko poslušamo odmeve zadovoljstva in upanja, ki prihajajo z vsega sveta, vam hkrati pošiljamo svoje čestitke za sklenitev tako važnega in zadovoljivega dogovora in prosimo Boga, naj zgladi pot k novemu in pravemu miru na svetu.«

Po podpisu sporazuma sta ameriški zunanji minister in njegov britanski kolega ostala v sovjetski prestolnici ter nadalje-

vala razgovore s sovjetskimi državniki. Dean Rusk je te dni gost sovjetske vlade v nekem turističnem kraju ob Črnem morju, kjer se sestaja tudi s Hruščovom.

Kot vse kaže, ima ameriški diplomat natančna navodila od predsednika Kennedyja, naj s sovjetskimi voditelji prouči vsa najvažnejša mednarodna vprašanja, ki čakajo na rešitev. Kot smo omenili, bi Sovjeti sedaj radi čimprej podpisali nenapadno pogodbo med državami Atlantskega in Varšavskega pakta, medtem ko si zahodnjaki prizadevajo, da bi najprej skupno proučili vprašanje, kako naj se preprečijo kakšni nenadni napadi, oziroma kakšni ukrepi so potrebni, da se ta nevarnost odstrani.

Nekateri časniki menijo, da je treba sedanje bivanje Deana Ruska v Sovjetski zvezi postavljati v zvezo s pogajanjmi, ki se bodo začela septembra ali oktobra v New Yorku in katerih se bo baje udeležil sam Nikita Hruščov. Jasno pa je, da se je že sedaj začelo drugo obdobje razgovorov med Zahodom in Vzhodom, ki prav gotovo ne bo nič lažje, kot je bilo pravkar zaključeno. V okviru zahodnega sveta bo namreč postalo predmet razprav vprašanje Nemčije, ki je glavni in najvažnejši evropski problem, kateri po drugi svetovni vojni še ni bil rešen.

Kakšne težave imajo zahodnjaki

Znano je, da imajo zahodnonemški vladni krogi pomisleke glede na morebitno sklenitev nenapadne pogodbe, ker se bo je, da bi na ta način tudi Zahod uradno priznal vzhodnonemško komunistično vladno. Zadeva je vsekakor kočljiva, čeprav je res, da se tudi v uradnih krogih Zahodne Nemčije v zadnjem času pojavljajo čedalje pogostejši glasovi, češ da nima smisla tajiti dejanskega stanja, kajti vzhodnonemška vlada je stvarnost in jo je treba zato hočeš nočeš upoštevati. V tej zvezi je zanimivo in hkrati politično pomembno, kar je spričo obotavljanja zahodnonemške vlade do pristopa k moskovskemu sporazumu napisal list »General Anzeiger«, ki navadno izraža mnenje vodstva liberalne vladne stranke. »Če se bo vlada — pravi list — še obotavljala, pridružiti se sporazumu, se bo znašla v zelo čudnem položaju. Sovjetsko zasedbeno področje (se pravi Vzhodna Nemčija) bo postalo podpisnik dogovora, ki ga ves svet pozdravlja; naša republika pa ne. Na ta način ne dosežemo

nič drugega, kot da sami dajemo važnost suženjskemu režimu, kakršen je tisti, katerega sedež je v Pankowu.«

Čeprav se lahko izključi možnost, da bi zahodnjaki v bližnji bodočnosti uradno priznali vzhodnonemško vladno, ni s tem nikakor rečeno, da ne bodo mogli podpisati nenapadne pogodbe, ki je Hruščovu tako pri srcu. Najti bo treba le neko za vse sprejemljivo obliko. V zamemo bodo zahodnjaki skušali doseči od Sovjetov kako koncesijo glede vprašanja Berlina in celotnega nemškega problema.

Amerika in Velika Britanija bosta pred morebitnimi jesenskimi pogajanjmi s Sovjeti morali računati tudi z De Gaullem. Ta je namreč odločno odklonil pristop k moskovskemu dogovoru in baje izključil tudi možnost, da bi Francija prekinila svoje jedrske poizkuse, če bi jo Amerika seznanila z jedrskimi tajnostmi, tako da bi Francija lahko prišla do svojega atomskega orožja tudi brez poskusov. Vladno časopisje med-

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• **NEDELJA**, 11. avgusta, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Moja«, pravljica, (Lea Pertot), igrajo člani RO; 12.00 Slovenska nabožna pesem. Zbor Slovenske Marijine družbe iz Gorice; 12.15 Vera in naš čas; 17.00 Popoldanski ples; 18.00 Kinoklub, filmski sevt v besedi in glasbi; 21.00 Folklor z vsega sveta; 21.30 Skladbe za godala.

• **PONEDELJEK**, 12. avgusta, ob: 12.15 Iz slovenske folklore: »Mi smo štirje mlatici« (Niko Kuret); 18.30 Sodobni italijanski skladatelji; 19.15 Izvenevropska sporna ozemlja — Saša Martelanc: »Ciper«; 20.30 Gioacchino Rossini: »Italijanka v Alžiru«, komična opera v dveh dejanjih. Približno ob 21.30 Opera, avtor in njegova doba (Gojmir Demšar).

• **TOREK**, 13. avgusta, ob: 11.45 Naš juke-box; 12.15 Potovanje po Italiji; 18.30 Slovenska simfonična glasba — Uroš Krek: Koncert za violino in orkester. Orkester Slovenske filharmonije dirigira Samo Hubad, igra violinistka Jelka Stanič; 21.00 Znameniti gorniki v Julijskih Alpah: »Trentarji« (Rafko Dolhar); 21.30 Od romantikov do impresionistov — Nikolaj Rimsky Korsakov: »Zlati petelin«, suita iz opere.

• **SREDA**, 14. avgusta, ob: 11.45 Jugoslovanski orkestri in pevci; 12.15 Za naše žene; 18.30 Simfonične pesnitve; 19.00 Sopranistka Ondina Otta. Na sporedu so samospevi Antona Nelveda; 19.15 Scipio Slataper: »Moj Kras« (Janko Jež); 21.00 »Stotnikova hči« (Aleksander Sergejevič Puškin - Vladimir Levstik - Jožko Lukeš), igrajo člani RO; 22.55 Nova glasba, pripravil Pavle Merku — Ernest Krenek: Spiritus Intelligentiæ Sanctus, oratorij za Binkošti za glasove in elektronske zvoke.

• **CETRTEK**, 15. avgusta, ob: 10.00 Prerob sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Legenda o Rajbelskem jezeru« (Jože Peterlin), igrajo člani RO; 12.15 Znameniti gorniki v Julijskih Alpah: »Trentarji«; 14.45 Ansambel Srečka Dražila; 15.00 Johann Strauss: »Cigan baron«, opereta v treh dej.; 18.30 Koncert Tria Veronek; 19.00 Pevski zbori Julijske krajine - Furlanije. Zbor »Montasio« iz Trsta; 19.15 »Potovanje na Mesec«, dramatisirana zgodba (Charles Chilton - Mirko Javornik), igrajo člani RO; 21.00 Simfonični koncert orkestra tržaške filharmonije. Približno ob 22.00 »Marijanska lirika« (Martin Jevnikar).

• **PETEK**, 16. avgusta, ob: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi; 12.15 Pogled na svet; 18.30 Iz del dunajskih klasikov; 19.00 Pianist Marijan Lipovšek — Fran Gerbič: Mazurka, Emil Adamič: Valček, Polka, Gojmir Krek: Tri skladbe za klavir, op. 47; 19.15 Zlato tisočletni vladar sveta — »El dorado« (Dušan Pertot); 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Uporni Beatniki: »Ponovno odkritje bohemstva«.

• **SOBOTA**, 17. avgusta, ob: 12.15 Za naše žene; 15.30 »Gospod Andrej potuje«, radijska igra (Saša Martelanc), igrajo člani Radijskega odra; 18.30 Tržaški skladatelji: »Giorgio Cambissa« (Pavle Merku); 20.45 Zbor »Kras«, ki ga vodi Pavla Komel; 21.00 Vabilo na ples.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 11. avgusta, **nedelja**: Aleksander, Suzana
- 12. avgusta, **ponedeljek**: Klara, Veselka
- 13. avgusta, **torek**: Lilijana, Hipelit
- 14. avgusta, **sreda**: Demetriji, Anastazija
- 15. avgusta, **četrtrek**: Vnebovzetje D. M.
- 16. avgusta, **petek**: Rok, Branišlav
- 17. avgusta, **sobota**: Radivoj, Hiacint

LEPE POZDRAVE!

V nizozemskem mestu Haagu je pred tedni pobegnil iz ječe neki 27-letni pomorščak. Sedeti bi bil moral do maja prihodnjega leta, ker je kradel in se pretepal. Mladeniču je pa bilo v celici pretoplo in jo je kar v jetniški obleki popihal na hladno morje.

Ker je odšel iz ječe brez slovesa, je pa sedaj vljudnost nadomestil. Kaznilniškemu načelniku je poslal razglednico z lepimi pozdravi, obenem pa tudi zavoj z jetniško obleko.

Začetek drugega razdobja pogajanj

(Nadaljevanje s 1. strani)

tem nadaljuje z napadi na pravkar sklenjeni dogovor. »Osrednje vprašanje danes ni — pravi vladni list La Nation — prepoved poskusov z jedrskim orožjem, temveč cena, ki jo bodo Evropejci morali plačati za stisk roke v Moskvi.« »Varovati se je treba — zaključuje list — da bi se ne ponovila nekakšna nova Jalta, ki bi na škodo Francije in Evrope dokončno potrdila razdelitev sveta na dva dela; enega bi nadzorovale Združene države, drugega pa Sovjetska zveza.«

Povsem drugačnega mnenja pa je francosko opozicijsko časopisje, ki se naravnost zgraža nad stališčem, ki ga zavzema De Gaulle. Zanimiv članek je v »Le Mondu« pred dnevi napisal bivši francoski predstavnik v komisiji ZN za razorožitev Jules Moch. Ta predvideva, da bo nemško vprašanje predstavljalo najtrši oreh na prihodnjih pogajanjih med Zahodom in Vz-

hodom. Jules Moch trdi, da bo nevarnost jedrske vojne zares odstranjena samo tedaj, ko se bo dosegel sporazum glede Berlina in Nemčije. »Vse dotlej, dokler bo obstajalo v srcu Evrope — pravi piseo članka — neko žarišče negotovosti, se bo tekma v atomskem oboroževanju nadaljevala. Če bi pa za Berlin odobrili neki statut, ki bi odpravil okupacijski režim in pravno priznal dejansko razdelitev Nemčije, bi to verjetno bilo edino sredstvo, ki bi zgladiło pot k resnični razorožitvi in bi hkrati omogočilo zблиžanje med dvema Nemčijama.«

Iz vsega tega izhaja, da za državnike letošnje poletje ni doba počitnic, temveč intenzivnega dela. Miroljubni ljudje z vsega sveta pričakujejo in upajo, da bodo državniki kljub vsem težavam vendarle uspešno zaključili svoje delo in človeštvu zagotovili mir, se pravi dobrino, ki je vsem ljudem skupna in ki zato mora imeti prednost pred posebnimi interesi enega samega naroda.

—0—

ZALOSTNA OBLETNICA

Včeraj so obhajali v japonskem mestu Hirošimi žalostno obletnico. Minilo je 18 let, odkar so Amerikanci spustili na mesto atomsko bombo in je bilo v nekaj sekundah mrtvih 240.000 ljudi. Ob 8. uri in en četrt, točno ob času prvega atomskega napada v zgodovini, se je zbralo v »parku miru« 30.000 meščanov. Vsi mestni zvonovi so klenkali v spomin tolikih žrtev. V zrak so pa spustili 1000 belih golobčkov kot znanilce miru. Mestni župan Shinzo Hamai je nagovoril zbrane someščane in je izrazil upanje, da se po podpisu protiatomske pogodbe v Moskvi ne bodo nikoli več ponovile takšne grozote. Vsa množica je pokleknila okrog spomenika žrtvam, s katerega opominja napis: »Počivajte v miru — zmeta se ne sme nikoli več ponoviti.«

OBVESTILO

**UPRAVA NOVEGA LISTA V TRSTU
IN GORICI BO ZAPRTA OD 9. DO
19. TEGA MESECA.**

Argentinski predsednik

Danes teden so izbrali volivni možje zdravnika dr. Artura Illio za novega predsednika republike Argentine. Po vrstnem redu devetindvajseti državni poglavar je star 63 let in je sin priseljenega Italijana. Izvolitev bo po ustavi postala veljavna 12. avgusta s potrdilom parlamenta. Slovesno umeščenje se bo izvršilo pa 12. oktobra.

Dr. Illia je stopil v politično življenje že leta 1940 kot podguverner pokrajine Cordoba. Peronistična vlada ga je odstavila. Nato je Illia prevzel vodstvo radikalne stranke, ki je protiperonistično in protikomunistično usmerjena.

Novi predsednik, ki uživa veliko spoštovanje pri vseh strankah, je obljubil, da bo vpeljal široke socialne uredbe. Ljudstvo pričakuje, da bodo pod novo vladavino nastopili za državo boljši časi.

Bombe na Južnem Tirolskem

Ta teden so začele pokati bombe okrog Bocna in v Bistriški dolini precej pogosto. V nedeljo ponoči so raznesle dinamične bombe dva električna opornika v dolini Taufer (Tures). Ves električni tok v okoličih Ampezza in Cadore je bil prekinjen. Orožniki v Campo Tures so prijeli dva sumljiva moža. V ponedeljek zjutraj ju je začel orožniški brigadir izpraševati. Prav v tistem hipu je pa močna detonacija raznesla ves vrhni del orožniškega poslopja. Atentatorji so skozi dimnik spustili 8 kilogramov tritola. Oba jetnika so morali ranjena odpeljati v bolnišnico. Nastopilo je vojaštvo in policija, ki je zaprla več sumljivih oseb.

S tem pa še ni bilo konec bombnih napadov. V Bocnu je razneslo mestno mitnico in ogromen žerjav na nekem stavbišču. Včeraj brž po polnoči je močan pok vrgel s postelje prebivavce kraja Castel Flavon pri Bocnu. K sreči je bila laže ranjena samo ena oseba.

V sredo zjutraj so vsi južnotirolski listi in tudi vsi oblastveni uradi prejeli po pošti letake z orlom in s podpisom »Južnotirolski borci za svobodo«. Letak se pričinja z naslovom »Ljubi sodeželani!« in nadaljuje, da je konec potrpljenja. Komisija devetnajstih, pravi, ni nič drugega kot zavlačevalni odbor. Avstrija da si je pustila na sestanku v Benetkah leta 1962 nataktni nagobčnik; Združeni narodi molčijo; osumljene rojake da vlačijo v ječe zvezane kot divje zveri. Na koncu je poziv na Tirolce, naj nastopijo tudi za ceno žrtev. Končuje pa se z vzklikom »Es lebe Tirol! Es lebe die Freiheit!« (Naj živi Tirolska! Naj živi svoboda!)

Proti nastopu »borcev za svobodo« se je izrekla Južnotirolska ljudska stranka v posebnem proglašenju, kjer pravi, da odklanja ozračje mržnje in sovraštva in da bo nadaljevala pošteno borbo za pravično in mirno ureditev južnotirolskega vprašanja.

Podobno izjavo je dal tudi avstrijski zunanji minister Kreisky.

Načrtna socialna politika glede družin v Franciji in Nemčiji

Francija je bila pred drugo vojno na glasu kot država oziroma kot narod brez bodočnosti, ker se je rodilo premalo otrok. Naravni prirast v Franciji je bil tedaj eden najnižjih na svetu. Toda po drugi svetovni vojni je francoski narod pokazal novo življenjsko silo, kar pa ni slučaj, ampak uspeh načrtno družinske politike s strani države. Povojne francoske vlade in zlasti De Gaullova so dobro razumele, da je bodočnost naroda in Evrope le v mladini, zato so s pametno socialno politiko v prid družine zaustavile številčno padanje naroda in začele sanirati narodno življenje. Po mnenju francoskih sociologov in gospodarstvenikov lahko preživi Francija vsaj sto milijonov ljudi. V ljudeh vidijo najvažnejše in največje bogastvo Francije, njen največji kapital. Danes je v Franciji mnogo številnih družin. Na sto prebivavcev pride danes v Franciji 26 šoloobveznih otrok, v Zahodni Nemčiji pa le 21. Zato hoče nemška vlada posnemati družinsko politiko francoske vlade. Predvsem hočejo Nemci po vzgledu Francije ustvariti številnim družinam ugodnejše in prijaznejše vzdušje v javnosti. Začela bo tudi načrtno pomagati številnim družinam, enako kot Francozi.

V Nemčiji je zdaj delež starih ljudi v skupnem številu prebivalstva zelo velik, kar nalaga mlajšim generacijam huda socialna bremena, medtem ko so v Franciji že olajšana, ker prevladujejo mlajše generacije. V Nemčiji ugotavljajo,

Po stari navadi

Prejšnji teden so se zbrali v razstavni palači v Rimu novofašisti na svoj letni kongres. Vse ozadje zborovanja je prav močno kazalo scenerijo iz starih fašističnih časov. Na stojnicah pred palačo so prodajali knjige in revije, ki poveljujejo črni režim. Na razpolago so bile tudi plošče s fašističnimi himnami in Mussolinijevimi govori. Najbolj so udeleženci kupovali ploščo z diktatorjevim rjovenjem ob napovedi vojne leta 1940. Varnostno službo so pa opravljali mladeniči v posebnih uniformah: črne hlače, zelena srajca in črna ovratnica. Manjkale so samo gorjace in ricinovo olje.

Manjkalo pa je le malo, da ne bi tudi to prišlo v poštev. Že ko je prvi govornik Romualdi odprl kongres s pozdravom »Gospo in gospodje!« so začeli črnohlačniki vpiti »Camerati, camerati«. Takrat se je začelo.

Na zborovanju se je namreč pojavila opozicijska skupina pod vodstvom poslanca Almiranteja, ki so ostro napadali dosedanje misinsko vodstvo poslanca Michelinija. Po dvorani so frčale tudi stolice in so si jih »camerati« prav pošteno dajali. Nazadnje se je opozicija umaknila od zborovanja in je ustanovila lastno skupino. Izjavila je, da za sedaj ostane še v okviru stranke, a da bo vodila politiko na svojo roko. Praktično pomeni to, da se je novofašistična stranka razcepila na dvoje.

Predsednik stranke je ostal De Marsanich, za tajnika so pa izbrali Michelinija. V osrednjem vodstvu sta tudi Ida De Vecchi in bivši poslanec Gefter-Wondrich, oba iz Trsta.

da naglo naraščanje deleža starih ljudi ni mogoče izravnati niti z večjo proizvodnjo in socialnimi dajatvami posameznika niti s tehniko. Zato ne bo mogoče vzdržati sedanje življenjske ravni, še manj pa jo zvišati, če se razmerje med starimi in mladimi ne bo spremenilo. Odslej naprej bodo plačevali v Nemčiji otroške doklade iz zvezne blagajne. Doklade bodo znašale od tretjega otroka naprej 50 mark ali 7800 lir, a že v dogledni bodočnosti bodo še zvišali otroške doklade na 60 mark za četrtega otroka, na 70 mark za petega in vse naslednje. Zvezna vlada bo po predlogu ministra za družinske in mladinske zadeve vsaki dve leti izčrpno poročala narodu o stanju družine v zvezni Nemčiji. Pri tem poudarjajo v odgovornih nemških krogih, da prihajajo ljudje z najboljšimi socialnimi lastnostmi prav iz številnih družin in da na njih temelji tudi gospodarstvo.

—0—

Kaj bo z vremenom?

Je že tako, da pozimi tarnamo nad prehudim mrazom, poleti se pa hudujemo nad preveliko vročino. V resnici pa je vreme tudi letos še kar normalno. Ta sodba vremenskih izvedencev nam zveni nekam čudno, ko kaže toplomer tudi čez 30 stopinj in že pritiska precejšnja suša. Po goriški okolici odpada že listje z dreves kot v jeseni; trpi celo trta, zlasti v tistih vinogradih, ki niso bili prekopani.

Dosti huje kot pri nas je pa na primer v donavski kotlini, kjer so se celo večje reke že posušile. Nekaj upanja za dež je

OBVESTILO

ZARADI POLETNIH POČITNIC PRIHODNJA ŠTEVILKA NOVEGA LISTA NE IZIDE V ČETRTEK, 15. T. M., TEMVEČ V ČETRTEK, 22. AVGUSTA.

dalo v nedeljo ponoči tudi tistih par kapelj, ki so zmočile samo prah.

Se večje upanje na izdatne padavine pa vzbujajo ameriški vremenoslovci. Na podlagi avtomatičnih podatkov z vremenskih satelitov v ozračju sklepajo, da bo v mesecu avgustu obilo dežja po vseh sredozemskih obalah. Hude plohe predvidevajo v Italiji, Jugoslaviji, Grčiji ter na francoski in španski rivieri že sredi tega meseca.

Napovedi, ki bodo vseč kmetovavcem, pa ne bodo preveč razveselile številnih turistov in izletnikov.

ŠTEVILO ŽRTEV

Osrednji odbor za pomoč Skopju je izdal v ponedeljek dosedaj neznan število smrtnih žrtev. Uradno so jih našteali 1011. Skupno število je pa gotovo večje, ker so v prvih dneh sorodniki in znanci kar sami pokopavali ubite člane svojih rodbin, ne da bi se obrnili na kako komisijo. Pod razvalinami je pa gotovo zasutih še veliko število žrtev, katere ne bodo nikoli več odkopali. V seznamu žrtev pa ni navedeno na tisoče hudo ranjenih. Materialna škoda je pa tolikšna, da jo je komaj mogoče oceniti.

Dober vzgled

V Ameriki divjajo avtomobilisti prav tako blazno kot pri nas, če ne še bolj. Policija in sodnija sta zato začeli prav ostro stopati na prste divjim vozačem. Denarne kazni jih ne spametujejo. Bolj stvarna je taka, kot jo je prisodil v Filadelfiji sodnik Hoffmann šestnajstletnemu fantu Brooke-su. Pobič je vzel očetu avto in je brez šoferske izkaznice dirjal v družbi mlečnozobih prijateljev po ulicah. Med vožnjo je povozil nekega družinskega očeta, katerega so morali odrezati roko zaradi poškodb.

Sodnik je izrekel sodbo, da mora fant takoj zapustiti šolo, si poiskati službo in skozi 5 let dajati polovico svoje plače povoznemu delavcu. Podobne kazni bi dobro vplivale tudi na naše predrzne vozače.

„Pohištvo za papeža“

Dva petdesetletnika, Nazzareno Ruggeri in Donato Pasquali iz Rima, sta že stara znanca policije. Marsikatero sleparijo sta že nakuhala. Take pa še ne kot prejšnji mesec, ko sta uporabila za svoje sleparske potegavščine kar ime papeža Pavla VI.

Izmislila sta si jo pa takole: z resnimi obrabi in zelo imenitno oblečena sta se pripeljala z avtom k tovarni pohištva Lenzi v Pistoji. Ravnatelj je sprejel odlično kupca, ki sta se izkazala s pooblastili — zveveda ponarejenimi — kot zastopnika Vatikana. »Vatikan naju je pooblastil,« sta razlagala ravnatelju, »da nakupiva moderno pohištvo za zasebne papežev sobane. Pavel VI. je namreč napredno misleč človek. Starinsko pohištvo v njegovih zasebnih prostorih mu ni nič kaj všeč. On gre s časom naprej.« Podjetnik se je res usedel na lim, ves vesel, da bo postal papežev dobavitelj. Sklenili so kupčijo za 10 milijonov lir. Vatikanska kupca sta izročila kot predujem ček za 50.000 lir.

Moderno pohištvo za papeža so brž naložili na tovarnjak, katerega sta spremljala tudi oba prebrisanca. Spotoma sta šoferjem bogato plačevala za jedačo in pijačo. V Rimu so se ustavili pred nekim zavodom tik Vatikana, kjer naj bi se blago razložilo. Možaka sta šla v poslopje, a sta se že čez pol ure vrnila in pojasnila šoferjem, da so v zavodu vsa skladišča natrpana in da morajo odpeljati papežev pohištvo v predmestje Primavalle. Tam da ima zavod pristavo z leseno lopo, kjer bodo začasno shranili blago.

Vozniki so za dobro napitnino in nič hudega sluteč odpeljali in razložili ves tovar na označenem mestu ter se veselo vrnili v Pistojo. Tam so pa naši gospodarja Lenzija vsega iz sebe. Ko je hotel vnovičiti sprejeti ček, so mu na banki povedali, da ta sploh nima kritja.

Prišla je policija in je odvedla oba šoferja v Primavalle, da bi pokazala tisto lopo, kamor so shranili papežev omare, postelje in vse drugo. Tu pa je čakalo policijo in šoferje velikansko presenečenje. Ni zginilo samo pohištvo, ampak tudi tisto leseno lopo so zaman iskali. Nazzareno in Donato sta namreč ponoči odpeljala blago, podrla lopo in še deske prodala. Policija je menda že na sledu obema sleparjema, ki sta nameravala opremiti papežev stanovanje z modernim pohištvom.

Tržaškega

OBMEJNI PROMET V JULIJU

Iz uradnih podatkov izhaja, da je obmejni osebni promet prejšnji mesec dosegel nov višek. Mejo je namreč prekoračilo skupno 701.895 oseb, se pravi 158 tisoč več kot v lanskem juliju.

Od tega skupnega števila je bilo 405.085 italijanskih državljanov s Tržaškega in 296.810 Jugoslovanov s sosednega ozemlja.

Prejšnji mesec je tudi znatno narastlo število prehodov s potnimi listi. Skupno so zabeležili 671.414 prehodov, to je 347.332 več kot lani v istem mesecu ter 270 tisoč več kot v letošnjem juniju. Na prvem mestu so italijanski državljani s 186.812 prehodi, katerim sledijo zahodni Nemci (104.400), Angleži (36.000), Švicarji (24.400), Švedi (24.000), Belgijci (17.800), Amerikanci (16.800) itd.

NAZADOVANJE BLAGOVNEGA PROMETA

Prvi statistični podatki kažejo, da je v letošnjem juliju blagovni promet tržaških Javnih skladišč ponovno nazadoval. Lani v istem mesecu je promet znašal skupno 138 tisoč ton, letos pa 135 tisoč. V prvih letošnjih sedmih mesecih so v tržaškem pristanišču natovorili oziroma raztovorili 1 milijon 83 tisoč ton blaga, to je 88 tisoč ton manj kot lani v istem razdobju. Promet je torej nazadoval za 7,6 odstotka.

Občuten padec je zabeležil predvsem promet z žitaricami, ki je nazadoval za kar 64%, in z lesom.

SKUPNA UPRAVA?

Jugoslavija je predlagala Italiji, da bi skupno upravljali opensko železniško postajo. Jugoslovani predlagajo, naj bi uvedli nekaj podobnega, kot že obstaja na postajah Modane za italijansko-francoski železniški promet, Chiasso za italijansko-švicarski promet in na postaji Trbiž za avstrijski promet.

Če bi prišlo do sporazuma, bi bil mnogo olajšan promet na sežanski postaji, kjer je skupno le 12 tirov, kar pa je vsekakor premalo za prevoz 200 železniških vozov dnevno. Nova openska postaja razpolaga s približno 50 tiri in 29 odcepi.

DRZEN POSKUS

Dva francoska jamarja, ki pripadata skupini iz Toulona, bosta izvedla več raziskovanj kraških jam. Med drugim skušata sama doseči 329 m globoko jamo pri Trebičah, kjer teče na dnu reka Timava. Jamarja, ki sta stara 26 let, nameravata ostati v jami dva dni.

Dr. VRTOVEČ JOŽE (Jr.)

SPECIALIST

za ustne in zobne bolezni

ASISTENT

NA ZOBOZDRAVNIŠKI

UNIVERZITETNI KLINIKI V PADOVI

Trst, Ul. Mercadante 1/I.

Vogel Ul. Carducci, Ul. Milano

Tel. 68-349

SLIKARSKO TEKMOVANJE NA KONTOVELU

V nedeljo je bilo na Kontovelu slikarsko tekmovanje, ki se ga je udeležilo več desetih slikarjev iz Trsta in drugod. Slikati so morali motive iz vasi in okolice. Razsodišče je prisodilo prvo nagrado slikarju Nicolu Sponzi. Tri druge nagrade pa so dobili slikarji Brumatti, Maniago in Rosignano. Pohvaljeni so bili Sormani, Calligaris, Maria Chiacich in Wolf. Posebno pohvalo je dobil Caruso. Med udeleženci smo pogrešali slovenske slikarje.

Zaradi stavke avtobusnega osebja, so morali nekateri slikarji peš na Kontovel. Simpatična prireditev je vzbudila v vasi veliko zanimanje in ima tudi svoj turistični pomen.

Slike s tekmovanja so razstavljene v tržaški galeriji (prehodu) Rossoni.

SMRT UGLEDNE MATERE

Prejšnji teden je v Trstu umrla ga. Marija Opelt, rojena Luksa. Pokojnica je bolehal več let. Bila je vzorna krščanska mati ter zavedna Slovenka, ki je v tem duhu tudi vzgajala svojo družino.

Naj ji bo lahka domača zemlja. Hudo prizadeti družini in sorodnikom izrekamo globoko občuteno sožalje, kateremu se pridružujeta tudi uredništvo in uprava Novega lista.

MAŠA ZADUŠNICA ZA ŽRTVE POTRESA

V ponedeljek je bila v cerkvi Sv. Jakoba maša zadušnica za žrtve potresa v Skopju. Daroval jo je šentjakovski župnik g. Cosulich. Poleg številnih vernikov se je žalnega obreda udeležil tudi jugoslovanski konzul v Trstu g. Oluić. Med daritvijo so se pobirali denarni prispevki ter so se spejemali drugi darovi za hudo prizadeto prebivavstvo makedonske prestolnice.

TRST NA VELESEJMU V CELOVCU

Trst sodeluje s posebnim paviljonom na velesejmu v Celovcu, ki je posvečen zlasti trgovini z lesom. Velesejem se je začel danes. Tržaški paviljon prikazuje pristaniško, trgovinsko, industrijsko in turistično dejavnost v našem mestu.

Na velesejem je odpotovalo tržaško go-podarsko odposlanstvo, katero vodi predsednik Trgovinske zbornice Caidassi.

TRŽASKI OBČINSKI ODBOR

Na torkovi seji tržaškega občinskega odbora so sprejeli vrsto upravnih sklepov, ki zadevajo zlasti mestni promet. Sklenili so med drugim, da bodo odslej vozili po progi šte. 18 avtobusi in ne filobusi kot doslej.

PRISTANIŠČE V KOPRU

Analiza blagovnega prometa v Kopru kaže, da se je močno povečal tudi uvoz za potrebe slovenske industrije. Luka utegne letos doseči že 600.000 ton. Vedno bolj je očitna potreba, da bi s prihodnjim letom vključili v novo sedemletko gradnjo železnice Koper-Kozina. Štiri milijarde dinarjev niso vsota, katere ne bi bilo mogoče najti.

DRAGINJSKA DOKLADA

Pokazatelj življenjskih stroškov za uporabo premične lestvice je po poročilu ISTAT-a dosegel v obdobju maj-julij 1963 127 v primeri s 125 v prejšnjem trimesečju. Zaradi tega bodo za 2 točki povišali draginjske doklade uslužbencem v industriji, trgovini in kmetijstvu za trimesečje avgust-oktober 1963.

Industriji pripominjajo, da so se draginjske doklade od lanskega februarja dalje povečale za 16 točk. Vsaka točka je povprečno vredna 16 lir ter vse plače v industriji zaradi nje narastejo letno nad 31 milijard lir ali za 40 milijard, če upoštevamo tudi trgovino in kmetijstvo. Skupni porast od lanskega februarja je znašal skoraj 550 milijard lir, kar je — zaključujejo industriji — negativno vplivalo tudi na cene.

Šolska obvestila

Na državnem znanstvenem liceju s slovenskim učnim jezikom v Trstu, ki ima poleg razredov z znanstvenim učnim načrtom tudi popolne razrede s klasičnim učnim načrtom, traja vpisovanje za šolsko leto 1963-1964 vsak dan od 10. do 12. ure v tajništvo zavoda v ulici Lazzaretto vecchio 9/II. neprekinjeno do 25. septembra 1963.

Navodila o vpisovanju so razvidna na zavodovi oglasni deski.

PLANINSKO DRUSTVO V TRSTU

Privedi dne 1. septembra izlet z avtobusom v TRENTO čez spon Prehodavče in Vršat s pogledom na zgornja Triglavsko jezera. Vpisovanje v uradnih urah na sedežu ul. Geppa 9.

DAROVI ZA SKOPJE

1. Družina Puhalj, Trst, Lir 10.000; 2. Spazzali Jožef, Podgora, Lir 2.000; 3. Valle Franc, Stma-ver, Lir. 5.000; 4. Dr. Rado Bednarik, Gorica, Lir 2.000; 5. Tatjana Bednarik, Gorica, Lir 1.000; 6. Črne Dušan, Trst, Lir 3.000.

Beneška Slovenija

PONTEBA

Iz mnogih krajev Kanalske doline in z beneško-slovenske strani prihajajo poročila o silovitih gozdnih požarih. Gorelo je okrog jezera Cavazzo, okrog Nem. Skoda je povsod precej visoka, zlasti ker se širijo požari po področjih, zasajenih z mladimi drevesci. V soboto se je vnela suhljad v rezijanski dolini, in sicer kar na več krajih oberem. Poleg gasilcev so prihiteli na pomoč tudi vojaki. Po dolgem trudu jim je komaj uspelo pogasiti ogenj.

V ponedeljek je pa bila vzbuna v Pontebi. Vneli so se gozdovi na pobočjih okrog mesta. Dušljivi oblaki dima so legli na vso kotlino. Na kraj požara so prihiteli gozdni čuvaji in vojaštvo. Kljub skrbnemu gašenju pa še vedno tli tu pa tam. Prizadeti lastniki se pritožujejo, da oblast premalo pazi na izletnike in turiste, kateri povzročajo najbrže z ogorki, da se v sedanji suši tako rado vname.

CEDAD

V soboto, nedeljo in ponedeljek je privabil Cedad izredno dosti ljudstva k svojemu »Nadiškemu festivalu«. To poletno ljudsko slavo obhajajo v starodavnem Starem mestu že 35 let. Sejmi razstave in ljudsko rajanje odmevajo iz vseh kotov Čedada. Višek je pa veselica ob strugi Nadiže blizu Hudičevega mosta in veličastni umetni ognji, ki so zares edinstveni.

GORIŠKI OBČINSKI SVET

Jutri zvečer se bodo zbrali naši mestni svetovavci k zadnji poletni seji. Poglavitna točka dnevnega reda bo povišek voznine na mestnih avtobusih. Povišali jo bodo zopet za 5 lir, kar bo zopet razburilo kri meščanov. Nevolje nad poslovanjem avtobusnega podjetja ATA je že itak dovolj. Najbolj se jeze potniki, ki prihajajo z zadnjimi vlaki in čakajo na avtobus. Ta privozi, a se pred nosom čakajočih obrne in jo popiha v Štandrež, odkoder se čez četrte ure ali še kasneje vrne z enim ali dvema potnikoma.

Občinski svetovavci bodo razpravljali tudi o poslovanju prevoznega podjetja in se bodo končno dotaknili tudi pereče točke, da bi županstvo vzelo mestni avtobus neposredno v svojo oskrbo. Po našem mnenju bi bila ta rešitev še najbolj primerna.

PEVMA

Prejšnji teden se je začelo šušljati po vasi o nekaterih poneverbah na našem pošt-nem uradu. Pravijo, da so bi'e spretno potvorjene poštne nakaznice in da si je kdo prisvojil razliko v nakazilih. Gre za približno 300.000 lir škode, katero trpi poštna uprava. Od 1. avgusta dalje je bil začasno odstranjen z urada tudi naš poštni upravitelj Laurenti. Iz Rima je menda že na poti ministrski inšpektor, ki bo zadevo natančno preiskal.

NOV KVESTOR

Na goriški kvesturi so se izvršile nekatere osebne spremembe. Po dveh letih službovanja v našem mestu odhaja kvestor Pervilli na novo mesto kot inšpektor v no-tranjam ministrstvu. Zamenjal ga bo dr. Guida, ki je doslej vodil posle na kvesturi v Paviji.

- Kanalska dolina

V soboto je čedadsko poletno slavje otvoril podminister Pellizzo. Za razsvetljavo so porabili 10.000 žarnic, 100 žarometov. Občudovanje so vzbujale 3 umetne fontane, ki so bruhale 40 metrov visoke slapove v mavričnih lučih. V nedeljo se je okrog stojnic kar trlo ljudstva, ki je pokušavalo žlahtna domača vina in polento s sirom. Ni manjkalo seveda tudi drugih poslastic. Okrog 11. ure in pol je pa nenadna ploha razgnala množico, ki se je zatekla pod streho stojnic in številnih točilnic. V ponedeljek so nastopali razni znani pevci in pevke. Vsa slavnost pa se je zaključila z umetnimi ognji. V torek so pa gostilničarji in drugi prodajavci preštevali dobiček, ki je bil baje prav zadovoljiv.

UKVE

V nedeljo ponoči se je smrtno ponesrečil naš vaščan Friderik Janež. Vozil se je na motociklu po strmem klancu pri Pontebi proti glavni cesti. Pri železniškem mostu so mu pa odpovedale zavore in 22-letni mladenič je z vso silo treščil v kamniti podpornik pri mostu. Nekateri mimoidoči so opozorili o nesreči cestno policijo, ki je poskrbela za prevoz hudo ranjenega v huminsko bolnišnico. Komaj so ga pripeljali do tja, je pa revež že izdihnil.

Ta žalostni slučaj cestne nezgode, ki je eden izmed mnogih, zopet izpričuje, kako od rok je za Kanalsko dolino bolnišnica v Huminu.

OBMEJNI PROMET

Na goriškem obmejnem pasu so v mesecu juliju zaznamovali izredno živahen osebni promet. Preko meje je šlo na obe strani 136.000 oseb. Največ ljudi se poslužuje še vedno prepustnic in dvolastniških dovoljenj. Prve je uporabilo 114.700 ljudi; med temi je 79.919 jugoslovanskih državljanov. Narastli so tudi tranzitni prehodi Bricev v Novo Gorico. Zaradi čudno začrtanih mej morajo iti skozi drugo državo, da pridejo zopet v svojo.

Prebivavci obeh Goric pa še vedno čakajo, kdaj se bo odprl blok na Blančah iz ulice sv. Gabrijela v Erjavčevo, ki bi bil najbolj naraven in ustrezen prehod.

SOVODNJE

Po Štandrežu in Bukovju smo tudi Sovodenci čakali tridnevno plesno rajanje. Poleg plesa so se nekateri merili tudi v briškoli. Nekateri starejši majajo z glavami, češ ples in sam ples zdaj tu, zdaj tam. Včasih so imeli tudi pevske in igralske nastope, danes pa se mladi posmehujejo take vrste veseliam, češ da so po stari modi. Ne rečemo, da se ne mladina zabavati in tudi zavrteti, a škoda, ker ostane le pri tem.

Po dolgem času smo tudi čakali, da so uredili cesto iz Sovodenj do Štandreža. Posuli so jo z bitumiranim peskom, da ne bodo obiskovavci prihajali iz naše vasi vsi beli kot iz mlina.

Ta nadlega je torej odpravljena. Obeta se nam pa druga, in sicer suša. Naša ilovnata zemlja je postala že kar trda. Vsi pričakujemo vsaj malo blagodejnega dežja.

NAŠI ŠAHISTI

Prejšnjo nedeljo so se goriški šahisti udeležili brzoturnirja v Bovcu. Tekmovalo je 14 skupin, in sicer 11 iz Slovenije in po ena iz Gorice, Trsta in Vidma. Vsaka je imela po 4 igravce. Goričane so zastopali: Danilo Namut, Slavko Bednarik, Kusterle in Perini. Prvi dve mesti so zasedli Jeseničani, drugo gostje iz Vidma-Cedada. Goričani so prišli pa na 7. mesto.

Goričani niso imeli s seboj rezerv in so vso težo borbe morali prenesti samo štirje, dočim so se tekmovalci pri drugih ekipah menjavali. Po tekmah so se igravci udeležili prijateljskega sestanka v hotelu Kaninu. Domenili so se tudi, da se bodo pomerili tudi v prihodnji poletni sezoni.

RUPA

V naši vasi smo imeli zadnje čase vesele in žalostne dogodke. Med prve spada brez dvoma ženitnina.

Z veseljem smo gledali, ko sta si v soboto, 3. avgusta, obljubila v farni cerkvi večno zvestobo naša domačinka Lojzka Durček in Valentin Devetak iz sosednih Gaberij. Nevesta je doma iz ugledne hiše; bila je tudi zvesta cerkvena pevka. Ženin je uslužben v tovarni. Novoporočencema želimo, da bi z božjim blagoslovom ustvarila trdno in zavedno domačo družino. Voščilom se pridružuje tudi uredništvo »Novoga lista«.

Iz Goriške

Prejšnji teden smo pospremili na zadnji življenjski poti našega soseda Ivana Gorkiča. Pokojnik je bil doma iz Vrtojbe, a se je že v mladih letih preselil v našo vas, kjer si je izbral za družico našo domačinko.

Po zadnji vojni je bil vsa leta zaposlen v tovarni Safog v Podgori kot uradnik. Na svojem mestu je ostal do zadnjega. Zaradi rahlega zdravja se je malo pred časom umaknil v pokoj. Nikakor pa nismo mislili, da nas bo tako na hitrem zapustil — saj je imel komaj 61 let. Rajni Ivan je bil skrben družinski oče precejšnjega števila otrok. Eden izmed njih je zdravnik v Jugoslaviji.

Hudo prizadeti družini izražamo globoko sožalje.

OSTANKI VOJNE

V mestu in v okolici je še vedno zaritih v tla dosti neraztrešenih granat in šrapnelov iz prve svetovne vojne. Posebno nevarnost predstavljajo ti izstrelki na gradbiščih. Do velike nesreče bi bilo lahko prišlo pri blagovnem skladišču na južni postaji.

Delavci podjetja Tacchino kopljejo tam odtok za greznice. Na delu je velik žerjav zagrabil z drugim materialom vred tudi veliko topovsko granato kalibra 149 in še nerazstreljeno. K sreči so izstrelki še o pravem času zapazili in obvestili orožniško postajo. Poklicali so strokovnjake iz Trsta, ki so nevarni spominek iz vojne skrbno odnesli in ga na primernem kraju razstrelili.

NA SVETI GORI

Za praznik malega šmarna dne 8. septembra se pripravljajo v svetogorski baziliki velike slovesnosti. Proslavili bodo enajsto stoletnico prihoda svetih bratov Cirila in Metoda med slovanske narode. Ob tej priložnosti bo prišel na Sveto goro beograjski pomožni škof msgr. Bukatko, ki bo pel pontifikalno mašo v staroslovanskem jeziku, katerega sta uporabljala tudi naša apostola. Pričakuje se, da bodo poromali na goro številni slovenski verniki, ki bodo počastili spomin svetih bratov, katera sta nam prinesla vere luč in narodne samobitnosti ključ.

RED NA CESTAH

Naši meščani, morda pa še bolj tujci, ki prihajajo v mesto, še niso dovolj disciplinirani na cestah, zlasti ne na križiščih. Seznam glob, katere so zapisali mestni stražniki v mesecu juliju, izkazuje kar 326 prekrškov proti cestnemu pravilniku.

Drugi najbolj pogostni prekrški se pa tičejo hišnih in lovskih psov. Po točki št. 2 pasjega pravilnika so dolžni lastniki psov do konca februarja plačati na občini pristojbino in vzeti medaljo za pasji ovratnik. Pravilnika se pa ni držalo 138 lastnikov. Mestni stražniki so jim dostavili znake na dom, obenem pa tudi listič s primerno globo.

Iz jeze so nekateri gospodarji psov, kar pognali iz hiše svoje štirinogate tovariše; globo pa bodo morali kljub takemu nepasjemu ravnanju le plačati.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Elita v masovni družbi

Znani nemški sociolog in filozof Friedrich Sieburg, ki je te dni obhajal svojo sedemdesetletnico, je napisal novo delo, v katerem preučuje današnje nemško in evropsko oziroma zahodno družbo sploh in prikazuje svoje zaključke. Knjiga, pod naslovom »Unsere Freiheit morgen« (Naša svoboda jutri) bo prišla šele v jeseni na knjižni trg, vendar pa je Münchenski dnevnik »Süddeutsche Zeitung« objavil te dni obsežen izveček iz nje. V njem obdeluje Sieburg zanimivo vprašanje elite v današnji masovni družbi in državi. Pri tem prihaja do paradoksnih zaključkov, na primer do tega — in s tem tudi začne svojo razpravo — da se sicer danes z vsemi močmi trudimo, da bi dosegli socialno enakost ter dali družbi, v kateri živimo, enakomerno gladino, brez vzpetin in vrhov, hkrati pa si na tihem vendar želimo v naši družbi nekako hierarhijo, nekako razločno razčlenjenost, po kateri bi bilo jasno spoznati, kaj je zgoraj in kaj je spodaj. Sele množično pojmovanje ideje enakosti, po kateri naj bi bilo vsaj teoretično vsakomur vse dosegljivo pod enakimi pogoji, je povzročilo, da so začeli ljudje hrepeneti iz svojih množično enakih življenjskih oblik po neenakosti, po nečem takem, v čemer bi se razlikovali od mase in v čemer jih drugi ne bi mogli posnemati. Po nečem neposnemljivem in za druge nedosegljivem orej. Hoteli bi doseči nekaj enkratnega, v čemer jih drugi z nikakršno sposobnostjo ne bi mogli več dohiti. S popolno zmago enakosti v moderni družbi je postala neenakost nekaj skriti ideal. Odkar družba ni več razdeljena v vertikalne plasti oziroma stopnje, je začel vsakdo stremeti po tem, da bi se vendarle kako dvignil nad druge in povečal svoj družabni prestiž nad drugimi.

KAJ JE ELITA?

To pomeni, da se hoče vsakdo dvigniti na raven elite v družbi. Pri tem pa nastane vprašanje, kaj je ta elita? Kdo so tisti, ki spadajo k njej? Ze ravno to stremenje ljudi, da bi se dvignili na raven elite, pa dokazuje, da je ta neka manjšina in oddvojena, ali bolje rečeno, osamljena od mase. Težko pa jo je definirati. So to morda najboljše v družbi? »Vlada najboljših, to so sanje, ki jih bo človeštvo vedno sanjalo, tudi če živi v demokraciji« — piše Sieburg. »Vendar pa ni nikake možnosti, da bi ugotovili, kdo so ti najboljši.« Pri poizkusu definicije, kaj je elita v demokratični množični družbi, pa pride avtor do dragocenih ugotovitev o sestavi naše družbe, hkrati pa tudi do spoznanja, da je treba biti zelo previden pri presoji, katere družbene plasti so v resnici vodilne. Izobrazba in posest sta faktorja, ki pri poizkusu določitve elite vedno spet zapeljeta sociologa v zmoto. Ni sicer enostavno, izključiti posest kot pogoj, da spada nekdo k eliti, toda popolnoma nujno pa le ni, da bi moral imeti človek, ki spada k eliti, veliko posest. Pri definiranju elite tudi ni mogoče obiti izobrazbe in tako se lahko pojavi predstava, da je treba iskati elito v vrstah univerzitetnih profesorjev. Toda tu so še umetniki in pri teh sploh ni mogoče izmeriti in ugotoviti, s čim vplivajo na svoj čas. Ti so v največji meri obdani od osamljenosti. Hkrati pa so ravno umetniki tudi dokaz, da zmagoslavje nad povprečnostjo še ni dovolj, da bi zagotovilo umetniku pripadnost k eliti. Umetnik je po naravi sovražno razpoložen do družbe in nasproten vsaki navezanosti. Tudi najbistrejši umetnik črpa svoje najboljše iz temine in uspeva v dotiku s senčnimi stranmi sveta. Tisto, kar ustvarja, lahko velja za vzgled, tisto, kar je on sam, pa nikoli, kajti duh, ki ga družba ne prizna in na katerem nima interesa, je bodisi nad ali pod elito, vsekakor pa vedno izven nje. Vprašanje se torej glasi, če si je sploh mogoče misliti elito brez neke konservativne poteze.

Vse to velja seveda za demokracijo, torej za demokratično državno obliko, kajti despotizem sam sebe določuje za elito in prišteva k njej celo svoje pokorne krvniške hlapce. V demokraciji pa nasprotno nihče izmed tistih, ki so nosilci moči, bodisi da so to politiki, bodisi ljudje, ki usmerjajo proizvodnjo ali pa razpolagajo z največjimi dohodki ali uživajo največjo popularnost, ne more reči, da spada zaradi tega že k eliti.

Toda zakaj pa sploh potrebujemo elito? — se bo vprašal ta ali oni. Na to odgovarja Sieburg

takole: »Vsak narod potrebuje elito, da odrajta svoj tribut večni neenakosti ljudi, da se zoperstavi vse uravnavaajoči agresivnosti masovne države s svojo željo po vzorih in da si ohrani gotovost, da mora biti vsak velik doprinos, če hoče resnično kaj doprinesti k življenju, povezan z osebnostjo. Zelja po eliti — pa čeprav se na zunaj ne more kazati v enaki obliki in na enak način — ne bo niti v posamezniku niti v skupnosti nikoli zamrla, ker bi se nas sicer polotil strah, da bi postali na milost in nemilost izročeni strokovnjaku, birokraciji in državni oblasti.

ELITA SE NE OBLIKUJE AVTOMATIČNO

Niti vodilna plast v družbi niti nosilci politične in gospodarske moči, pa tudi ne veliki predstavniki duhovnih poklicev ne sestavljajo avtomatično elite, čeprav so mnogi med njimi zanj kvalificirani. Teoretično lahko elita že s tem vpliva, da obstaja zavest o njej. Ni treba, da predstavlja nekaj skupnega in povezanega, da je na zunaj zaznavna ali da ima visok družbeni položaj. Na kratko rečeno, obstoji elita s svojo duhovno, moralno in materialno neodvisnostjo, nevezanostjo na doktrine in s svojo svobodnostjo. Niso ji potrebna posebna sredstva, da se razodeva. Le v svobodi lahko določa merila, po katerih se ravnamo. Njena vzglednost temelji v splošni gotovosti, da se ji ni treba pred nikomer klanjati in da je ni mogoče k ničemur prisiliti. Medtem ko je bila v prejšnjih oblikah vladavin odvisna od potrdila in zaupanja vrhovnega poglavarja oziroma vladarja, je danes neodvisna in živi od avtoritete, katero ji prostovoljno priznavamo.

Sieburg raziskuje nato, kaj predstavlja elita današnje Zahodnonemške družbe. Oficirskemu stanu je Hitler uničil ugled elite; plemstvo je obubožalo in se je ravno zaradi tega, ker še hoče ostati neka socialna plast, kot celota izključilo iz elite. Tudi uradništvo je v današnji množičnosti državne uprave izgubilo svojo družbeno avtoriteto. Tuli duhovniški stan je po Sieburgovem mnenju spričo

današnjega posvetnega življenja naše družbe veliko izgubil na svojem ugledu. Tudi literati in umetniki kot celota ne spadajo k eliti in prav tako ne znanstveniki in univerzitetni profesorji, ker duhovne vede danes zasenčujejo naravne vede, katerih predstavniki so se znašli že v nevarni bližini politične moči. Ker torej ni mogoče vodilnih politikov, učinkovitih tehnokratov, velikih gospodarstvenikov ali znanstvenikov že samo zaradi njihovega položaja prišteti k eliti, saj vedno večja odtujenost samemu sebi in prebujna organizacija že onemogočata učinkovito obliko človeške neodvisnosti, mora nemška družba poskusiti, da shaja brez elite. Kajti bolje je, se ji odredi in le hrepeneti po njej, kakor pa se zadovoljiti z obilno ponujanim nadomestilom. Mora pa se zavedati, da se bo izrodilo javno življenje v neprikrit boj za oblast, pozicije in dobrine, če se tiste ustvarjalne sile, ki tudi onstran politike in gospodarstva izžarevajo družbeno avtoriteto in zadovoljujejo človekovo potrebo po nematerialnih gotovostih, ne bodo več pojavile. V tem hipu so — kot pravi Sieburg — nevidne in tako se lahko zgodi, da bo nemški narod z obiljem svojih talentov sicer materialno napredoval, duhovno in moralno pa ne bo prišel naprej, če ne bo razpolagal z avtoritetami, ki bi ga obvarovale pred tem, da bi ne utonil v masovni civilizaciji. Moderna država se lahko tako izpopolni, da bo odrešila človeka vsakega materialnega tveganja. Kljub temu pa ostane človekova eksistenca — milo rečeno — prav tvegana stvar, katere nas ne more nihče čisto osvoboditi. Koliko lažja pa bi nam bila ta naloga, če bi obstajala elita, ki bi nam pomagala, da bi dostojno sprejeli in priznali dejstvo človeške neenakosti.

ODLICNIKI SE NISO ELITA

Nekako nadomestilo za elito hoče biti v Nemčiji in v vsej zahodni družbi tako imenovana prominentnost, to je odličnost, kar pa je nekaj čisto drugega kot elita. Prominentnost in elitnost sta dva različna in nezdružljiva pojma. Prominentnost; oziroma odličnost, kot bi lahko rekli po naše, čeprav se oba izraza točno ne krijeta, je čisti plod masovnega zabavanja in ima samo vidne visokosti, ki ne more povzročati socialne zavisti. Vsak državni, ali Nobelov nagrajenec se v hipu, ko mu ljudje ploskajo in ga prihajajo gle-

(Nadaljevanje na 9. strani)

Kratke kulturne vesti

NORVEŠKO LITERATURO PREVAJAJO V NORVEŠČINO

Nenavadna vest je prispela iz Norveške: v norveški jezik bodo prevedli dela Henrika Ibsena, čeprav jih je spisal v norveščini. To zveni tako neverjetno, da je mogoče to vest pojasniti le v zvezi z zgodovinskim razvojem dežele.

Norveška je bila mnogo stoletij politično združena z Dansko in potem s Švedsko, kar je vplivalo na norveški jezik v obliki mnogih tujih izrazov. V letu 1828 rojeni Ibsen je pisal svoja dela v norveškem jeziku svojega časa. Ko je postal Norveška leta 1905 — leto dni pred Ibsenovo smrtjo — samostojna, so takoj začeli čistiti tudi jezik. Tudi prestolnico Kristiano so preimenovali v Oslo. Začeli so odpravljati vplive Dancev in Švedov in obnavljati izviren norveški jezik.

NASLI SO GROB IVANA GROZNEGA

V arhangeljski katedrali v Kremlju so baje našli pred kratkim grobnico carja Ivana Groznega. Našli so tudi grobnice njegovih sinov Ivana in Fjodora in vojskovodje Skopina Šujskega. S proučevanjem carjevih telesnih ostančkov, obleke in drugega so baje ugotovili pomembne stvari glede na zgodovino njegovega časa. Med drugim so ugotovili, da je umrl 18. marca 1584. Datum njegove smrti doslej ni bil točno znan.

FESTIVAL V MÜNCHENU

Od 11. avgusta do 8. septembra bo trajal že tradicionalni operni festival v Münchenu, na katerem bodo uprizorili dela klasikov in sodobnih skladateljev. Festival se bo začel z izvedbo »Eletre« Richarda Straussa. Od istega skladatelja bodo uprizorili še »Arabello«, »Intermezzo«, »Ariando na Naksoxu« in »Kavalirja z rožo«. Dalje so na sporedu »Palestrina« Hansa Pfitznerja, Wagnerjevi operi »Lohengrin« in »Parsifal«, s katerima bodo proslavili 150-letnico rojstva skladatelja.

Na repertoarju so nadalje »Kronanje Popeje« Monteverdija, Mozartovi operi »Figarova svatba« in »Cosi fan tutte« ter končno Stravinskoga »Življenje razuzdanca«. Spored festivala bodo izpopolnili koncerti in pevski nastopi.

MATAČIĆ DIRIGIRA V VERONI

V veronski areni so uprizorili v soboto zvečer opero »Lohengrin«. To je bila tretja opera, ki so jo uprizorili letošnjo poletno sezono v tamkajšnji areni. Predstava je bila na višini, tako po igralski kot glasbeni in režijski plati. Dirigiral je Lovro von Matačić, režiral pa je Herbert Graf. Glavne vloge so peli Sandro Konya kot Lohengrin, Virginia Zeani kot Elza Brabantka, Anselmo Colzani, Dora Minarchi, Raffaele Ariè in Gotthard Kronstein. Premiera je doživela lep uspeh, čeprav arena ni bila polno zasedena, ker zaradi stavke osebja avtobusnih prog gledavci iz province niso mogli v Verono.

ZBOROVANJE O JUTRISNJEM SVETU

V Perugi se je te dni zaključilo mednarodno študijsko zborovanje pod naslovom »Jutrišnji svet«. Udeležilo se ga je okrog 100 učenjakov z raznih strani Evrope: fiziki, biologi, kibernetiki, psihologi, psihoanalitiki, sociologi in umetnostni kritiki. Zborovanje je imelo namen nuditi intelektualcem različnih področij, kultur in držav priložnost za mirno in poglobljeno diskusijo o značilnostih moderne civilizacije v njenem prehodu v bodočnost. Obravnavali so okrog 30 tem. Kot zadnji so govorili profesor na Sorbonni Paul Ricoeur, ki je predaval o »Vprašanjih, katera postavlja današnja filozofija jutrišnjih«, znani filozof Jean Wahl, ki je govoril o »Bodočnosti velikih struj sodobne filozofije«, in profesor Pietro Brini z univerze v Perugi, čigar predavanje je imelo naslov »Pogledi na jutrišnjega človeka«.

GOSPODARSTVO

Kaj je s samorodnicami

Samorodnice so trte, ki naj bi rodile obilo odličnega grozdja, iz katerega naj bi dobili mnogo dobrega vina, to pa vse brez škropljenja proti peronospori in brez žveplanja proti oidiju. To so želje in upanja vinogradnikov, ki se pa nočejo izpolniti in smo od cilja enako daleč, kot smo bili pred 50 leti. Najbolj razširjene samorodnice so pri nas izabela (tudi amerikanka, mehikanka, katanija, francoska, fragola in še drugače imenovana), kinton, Baco in par belih Seiblov. Kako je s samorodnicami je najbolje razvidno iz poročila Itala Cosma, ki je ravnatelj vinorejskega poskuševališča v Coneglianu (Treviso) in ob enem podpredsednik Italijanske akademije za trto in vino. Na zborovanju te akademije, ki je bilo od 18. do 19. maja v Trevisu, je podpredsednik imel predavanje, iz katerega povzemamo glavne misli in zaključke:

Samorodnice so v Coneglianu v poskušnji in pod opazovanjem že nad 50 let, ker so prvič bile zasajene že pred prvo svetovno vojno (1914-1918). V celoti je bilo v preizkuševanju 581 raznih sort, sedaj jih je še 139. Od teh jih je 10 sort, ki so kolikor toliko zanimive, in sicer: Bele sorte »Seibel št. 5178 in 10173, ki zorita v tretji dobi;* istočasno zori beli Seyve-Villard 39693; Bacò 24-23, črn, prve zoritvene dobe; beli Bacò 37-16, druge zoritvene dobe; namizna sorta beli Galibert- moškat sv. Cristol, druge zoritvene dobe; črni Seibel št. 5455, tretje zoritvene dobe; beli Seyve-Villard št. 12375, črni št. 12390 in rožnat št. 23146, vsi trije tretje zoritvene dobe, vendar je rožnati Seyve-Villard nekoliko bolj zgođen.

Nobena navedenih samorodnic ni popolnoma odporna proti peronospori in oidiju, tako da je proti obema potrebno škropiti in žveplati vsaj enkrat na leto, kakšenkrat tudi 3-4 krat.

V prvih letih imajo močno raščo in obilen pridelek in to bo tudi vzrok da samo-

rodnice tako kmalu propadejo in ne trajajo nikdar tako dolgo kot evropske trte; samorodnice kmalu ostarijo. Vino samorodnic ni trpežno in zato ga ne smemo držati do druge trgatve: bela vina porjavijo in dobijo barvo maršale — se maršalizirajo; črna vina dobijo mrtvo barvo opeke.

Poročilo Itala Cosma se zaključuje z ugotovitvijo, da ni mogoče priporočiti nobene znane samorodnice za nasade, ki bi presega kritje domačih, družinskih potreb. Kar pa se tiče vina za prodajo, se svetuje ministrstvu, naj se ravna strogo po zakonu iz leta 1931, ki je bil v novi obliki objavljen 16. julija 1936 št. 1634 in ki prepoveduje prodajo.

Italo Cosmo, ki kot vinski strokovnjak sodeluje tudi v odboru SET-a, je izjavil, da se je vprašanje samorodnic že pojavilo tudi na seji SET-a, kjer so Nemci posebno ostro nastopili proti samorodnicam. Izrazili so bojazen, da bi se vino samorodnic lahko pojavilo na tržiščih SET-a pomešano z drugim. Zato zahtevajo posebno ostre ukrepe proti samorodnicam. Izvajanje teh ukrepov ni posebno težko, ker se z današnjimi pripomočki prav lahko ugotovi tudi dodatek majhnih količin samorodniškega vina k žlahtnemu.

* Zoritvene dobe razlikujemo takole: 1. zoritvena doba je mesec avgust, 2. zoritvena doba je prva polovica septembra, 3. zoritvena doba je druga polovica septembra, 4. zoritvena doba pa prva polovica oktobra. Pozneje zoreče sorte so pozne, pred 1. zoritveno dobo zoreče pa zgodnje.

NOVA TVORNICICA ZA PREDELAVO KROMPIRJA

Neka velika živilska tvrdka iz Lombardije bo skupno z neko ameriško živilsko tvrdko zgradila južno od Trenta veliko tvornico za predelavo krompirja. Dnevno bodo predelali 200 do 250 stotov krompirja, kar je zelo važno za kmetijstvo trentinske in bocenske pokrajine. Zaposlenih bo 150 delavcev.

Piškotni za svinje

Če že kanarčke pitamo s posebnimi piškoti, zakaj ne bi tudi svinj? To vprašanje so si postavili na nekem posestvu v Sorset v Angliji in skozi 2 leti opazovali prašiče, ki so dobivali dnevno po 2 kg posladkane piškotne moke in 14 litrov sirotke. Pri tako krmljenih prašičih je bil dnevni prirastek v srednjem 900 gramov, meso in predvsem slanina sta bila posebno dobra, svinje pa so bile zelo ješče. Poročilo pravi, da se je tako krmljenje zelo izplačalo.

Očitno je, da je komunistična zahteva samo propaganda, ker ne zasebni in ne državni stroji ne bodo dali sladkorja, če ni sladkorne pese. Kar se pa tiče bonomijanske grožnje, da ne bodo izročili sladkorne pese, če ne bo cena povišana, je ta grožnja prazna: Kam pa naj denejo sladkorno peso, ki sedaj na njivah zori? Ali jo bodo pokrmili živini? Od kod bodo pa dobili denar za druge potrebščine.

Italijanska sladkorna kriza je mnogo

LOVSKE NOVICE

Letošnji lov bo odprt po vsej Italiji od 1. septembra do 31. januarja.

Srne okoli Gorice. Na dolinskem ozemlju vzdolž italijansko-jugoslovanske meje — pri Gabrijah in drugod — opažajo večkrat srne, ki so očitno prišle iz Jugoslavije. Temu prehodu je vzrok zadnja huda in dolga zima, ki je prisilila srne, da so si poiskale hrano v bolj južnih krajih.

Medvedja zalega: Gozdarji z onstran meje pravijo, da so v obmejne kraje najbrž prikoracali 4 medvedi, in sicer en samotar in medvedica s parom že bolj odraščeni. Sedaj so vsi štirje odkoracali proti kočevskemu gozdovom. Glede medveda samotarja pa si gozdarji niso na jasnem. Takšen medved mora namreč biti stalen gost Nanosa, saj so odkrili njegov brlog. Medvedji plen je bil na Goriškem: 1 vol, 1 junec in dve ovci.

Divji prašiči: so se precej razmnožili in delajo kmetom veliko škodo. Pokažejo se na meji goriških Brd in v Beneški Sloveniji. Krompir jim gre zelo v slat, pa tudi buče, kumarice in drugo; pozneje pa bo glavna koruza.

Kmetje se povsod jezijo na lovce, ki ne p'lačajo vse po divjačini povzročene škode.

SVINJSKO MESO Z OKUSOM PO RIBAH

V vsaki umetni krmi za prašiče je ribja moka ena bistvenih sestavin. Nerodno pa bi bilo, če bi imelo okus po ribah meso zaklanih prašičev. Enako nerodno bi bilo tudi s slanino, ki bi postala kmalu žaltava cziroma žarka, ker bi na zraku začela razpadati tolišča. Vse to pa se zgodi, če krmimo ribjo moko vse do zakola ali pa če ta vsebuje mnogo tolišče. Da se izognemo zgornjim nerodnostim, moramo mesec dni pred zakolom ukiniti krmljenje z ribjo moko.

Kriza sladkorja v Italiji

V zadnjih 5 letih se je v Italiji potrošnja sladkorja silno dvignila in narasla od 9 milijonov stotov l. 1959 na 12 milijonov l. 1962. Ker pa se je istočasno skrčila s sladkorno peso posajena površina od 300.000 na 200.000 ha, so prav kmalu izginile prejšnje precejšnje zaloge in je bilo zato nujno uvažati ogromne količine sladkorja. Zato je nastala sladkorna kriza. Kje je izhod iz nje, kje je rešitev?

Dve rešitvi krize sta predlagani: Pridelovalci sladkorne pese, ki so večinoma v Bonomijevi organizaciji neposrednih obdelovalcev (demokristjani), zahtevajo predvsem zvišanje cene za sladkorno peso — poleg še nekaterih drugih ugodnosti — in grozijo, da drugače ne bodo izročili sladkorne pese tovarnam. Komunisti zahtevajo podržavljenje sladkornih tovarn.

Očitno je, da je komunistična zahteva samo propaganda, ker ne zasebni in ne državni stroji ne bodo dali sladkorja, če ni sladkorne pese. Kar se pa tiče bonomijanske grožnje, da ne bodo izročili sladkorne pese, če ne bo cena povišana, je ta grožnja prazna: Kam pa naj denejo sladkorno peso, ki sedaj na njivah zori? Ali jo bodo pokrmili živini? Od kod bodo pa dobili denar za druge potrebščine.

Italijanska sladkorna kriza je mnogo

hujša, kot se zdi. Ze do danes je bila sladkorna pesa bolje plačana v Italiji kot v drugih državah SET-a. Isto velja tudi za sladkor, ki je v Italiji dražji.

Najbrž bodo rešitev sladkorne krize v Italiji odložili in si za enkrat tako pomagali, da se bo vlada odpovedala proizvodni dohodnini na sladkorju, ki znaša 73 lir od kg ali v celoti okoli 70 milijard na leto. Večji del te vsote bodo dobili pridelovalci sladkorne pese. Ni pa s tem vprašanje sladkorja rešeno.

—0—

ZAŠČITA IZVIRNIH IMEN MOSTOV IN VIN

V Uradnem listu z dne 15. julija 1963 je izšel skoraj 60 let pričakovani zakon, ki ščiti izvorna imena moštov in vin. Zakon je važen tudi za naše kraje, ker ne bo več mogoče prodajati pod imenom »teran« vino iz San Severa (Puglie) in pod imenom »tocali del Collio« vinček iz ravnin okoli Padove. Tako bo zaščiten potrošnik — konsument, ki bo dobil pristno vino, katerega si je zaželel; zaščiten pa bosta tudi pridelovalec in trgovec pred nedovoljeno konkurenco.

O b priliki se povrnemo k določilom tega zakona.

V avgustu pred dvajsetimi leti

R. B.

1

Zadnje nedeljo v juliju leta 1943 je bilo politično ozračje v Italiji kar nabito z električno napetostjo. Vedno bolj so se širile govornice: aretirali so Mussolinija... maršal Badoglio je načelnik vlade... V Gorici in v Trstu ni nihče verjel takim mamljivim glasovom. Ob deseti in en četrt zvečer tudi nismo slišali radia; takrat se je pač vsako bal odpirati sprejemnik. Že sama misel o Mussolinijevi aretaciji se je mnogim Italijanom zdela veleizdajniška. In vendar je radio oddal ob isti uri novico: »Njegovo veličanstvo kralj in cesar je sprejel ostavko na položaj vladnega načelnika in prvega ministra, predloženo od njegove ekscelence kav. Benita Mussolinija...«

Danes vemo vsi, da je kavalir ob isti uri že sedel zaprt v vojašnici v ulici Podgora v Rimu. Po nezaupnici v fašistovskem svetu ga je kralj na pobudo generalov dal aretirati v svoji vili, kamor ga je zvalil na razgovor. Nič kaj preveč kavalirski postopek, čeprav narekovan iz prevelike bojazni. O kaki svoji demisiji pa seveda fašistični diktator ni niti črnil.

V Gorici in Trstu je italijanski dnevnik prinesel le skopo poročilo o vladni spremembi. Ljudje so kar obstrmeli. Maršal Badoglio predsednik vlade! Vojska je torej vzela vajeti v roke. Še manj pa so se znašli ob zaključnih besedah Badoglijevega proglasa... la guerra continua! Vsi ljudje so upali, da bo s padcem fašizma konec nemiselnih vojne za Hitlerjevo in Mussolinijevo blazno osebno slavo, na, pa spet... vojna se nadaljuje! Kaj takega je bilo možno le pri topi generalski politiki, ki je vrgla Italijo za ves mesec avgust v pravo

zmedo. Vrgli so Mussolinija samo zato, da bodo tlačnili Hitlerju? Taka vprašanja so se porajala ob vedno novih vladnih prog'asih. Eden je naznanjal, da je milica postala sestavni del armade, ki pa je bila že v razsulu; drugi je odredil policijsko uro in prepovedal zbiranje treh oseb in še naj-lépše: oknice vseh hiš morajo biti vedno zaprte. Hudomušneži so skovali izraz: »L'Italia delle persiane chiuse«.

Kljub negotovim vladnim korakom se je polastilo množic oddiha polno veselje. Po zidovih so bili nalepljeni plakati z vzkl'iki kralju, Badogliu, armadi. Razbijali so na pročeljih vladnih palač fašistične znake; povsod so visele trobarvnice. Bivši črnosrajčniki so se hiteli prijavljati v vojašnice, da se izognejo zasluženim bunkam. Protifašistični borci so prirejali prve javne shode in vodili množice k ječam, da rešijo politične kaznjence. Kvestorji in jetniški pazniki so se le ponekod upirali. Najtežje je šlo v naših krajih, kjer so se policijski uradniki istovetili s stebri propadlega režima.

Vlada se je zadovoljevala s polovičnimi odredbami. Zapirala je fašiste, a se je obojavljala spustiti na svobodo protifašiste; hotela je mir, a ga ni zaprosila; upala je na pomoč Anglo-Američanov, izjavljala je pa solidarnost z Nemci. Zadnji vojaški odpor na Siciliji se je zrušil, preko Brennerja so pa že hrumeli vlaki, polni esesovskih izbranih čet. Ministri so bili po večini visoki funkcionarji in generali brez jasnega političnega načrta za bodočnost. Prepovedali so fašistično stranko, v isti sapi pa tudi ustanavljanje novih strank do konca

vojne. Posebno fašistično sodišče je bilo odpravljeno, zato so pa začela delovati vojna sodišča. Proti komu so naperjena, še sama niso znala. Celo fašistični zakoni so ostali. Takoj je bil preklican samo tisti, ki je oviral napredovanje neoženjenih v državnih službah.

Podobno nejasnost je kazalo v prvih avgustovih tednih tudi časopisje. Niti besedice nismo brali o italijanskih divizijah na Balkanu in v Franciji, ki niso vedele po padcu fašizma, ali naj se vojskujejo proti zaveznikom ali proti Nemcem. Na tisoče žrtiev je padlo prav zaradi te brezglavosti. Badogliova vlada ni uživala velikega ugleda v inozemstvu še najmanj pri Hitlerju. Časopisje je poročalo le o prijaznem pisanju portugalskih listov na račun nove vlade in o čestitkah danskega kralja. Kako sodijo o novi vladi v Londonu ali v Njujorku pa ne. Generali so tudi delali kar na svojo roko. Poveljnik armadnega turinskega zbora Adami Rossi je še 12. avgusta razglasil, da se morajo vsi iz ječ rešeni anti-fašisti vrniti sami v treh dneh v celice, če ne, bodo kaznovani. Ogorčeno javno mnenje je skušal Badoglio potolažiti z aretacijo znanega fašista Duminiija in s komisijo za ugotavljanje nezakonite obogatitve fašističnih prvakov. Do 15. avgusta ni borba vlade proti fašizmu presegla teh meja.

Zgubljala se je v malenkostnih odlokih, o katerih se je časopisje razpisovalo v dveh ali treh stolpcih. Eden takih se je tikal točenja likerjev. Prodajati so jih smele le lekarne proti zdravniškemu spričevalu. Zadeva ni bila prav nič važna, kajti dovolj je bilo naročiti v kavarni: »Un caffè corretto, senza caffè«. Cene so bile seveda tudi primerne kavarnarjevi uslugi. Sicer pa je v tistem poletju pred dvajsetimi leti že vsega primanjkovalo.

(Dalje)

Glavno mesto brazilske republike »Brasilia« ima dokaj čudno zgodovino. Glavno mesto te velikanske republike, ki meri nad 8 milijonov kvadratnih kilometrov, je bil doslej Rio de Janeiro. To velemesto pa ni primerno za vladni sedež zaradi silno tople in vlažne klime. V poletnih mesecih je državno uradovanje prav zaradi takšnega podnebja skoro ohromljeno. Vse beži na razkošno obrežje Capocabano in se uda lenobnemu »dolce far niente«. Rio pa tudi silno narašča; že danes šteje nad 3 milijone prebivalcev, kar tudi ovira ustrezno in v skupnih vladnih palačah odvijajoče se uradovanje.

Prejšnji državni predsednik Joscélino Kubiček si je na vse načine prizadeval, da bi prenesli glavno mesto z obale v notranjost dežele, kar sredi pragozda. Pravzaprav niso začeli prenašati Ria de Janeira, ampak so začeli graditi novo »Brasilia« v srcu dežele. Najprej so izbrali ugoden kraj, planoto, obdano od bujnega rastlinstva. Poklicali so najbolj priznane stavbenike, ki so zrisali najmodernejšo urbanistične načrte za mesto v pragozdu. Po svetu so že govorili, da namerava predsednik Kubiček zgraditi z novim glavnim mestom spomenik samemu sebi.

V resnici je pa zamisel glavnega mesta v pragozdu stara že skoro 200 let. V dobi

portugalske kolonialne vlade so nastala naselja samo vzdolž tisoče kilometrov dolgo obale. Njih naloga je bila, oskrbovati portugalske karavele z blagom. Za notranjščino obširne dežele se portugalski kralji sploh niso nič brigali.

Ko so se začeli leta 1789 upirati domačini proti portugalskim mogotcem, se je porodila misel, naj bi se sedež neodvisne domačinske vlade prenesel v notranjost, v gozd. Leta 1822 je eden izmed voditeljev odpora José Bonifácio predlagal, naj se vladni sedež prenese iz Ria v državo Goiás; on je tudi prvi predlagal ime »Brasilia«. Blizu kraja Planaltina so 100 let kasneje položili temeljni kamen za novo mesto. Sele po letu 1946 se je začelo živahno delo za zgradnjo mesta. Kraj leži 1200 metrov visoko na planoti, obdani od pragozda; zato je ugodna temperatura in ne manjka vlage o pravem času.

Stavbenika Lucio Costa in Oskar Niemeyer sta naredila načrt, ki ustreza vsem potrebam modernega mesta. Mestni tloris ima obliko ptiča z razpetimi kreljutmi. Obe glavni mestni osi se sečeta v obliki križa. Na skrajnih koncih je prostor odmerjen za stanovanjske četrti. Sredi zelenja in par-

kov so hiše poljubno obrnjene, brez običajnih dolgih in morečih cestnih ulic. Pogoj je le, da nimajo več kot 6 nadstropij. Cestnih križišč ni nikjer. Podvozi in nadvози se vijejo v obliki deteljinega lističa. Za pešce so posebne ceste. Izhodišče vseh cest je pred moderno železniško postajo. Mestno središče in sečišče obeh osi je pa na širokem trgu z velikansko avtomobilsko postajo; tu je tudi bančna in trgovska mestna četrt.

Poseben mestni okraj, sredi obširnih umetnih travnikov je prirejen za 11 velikanskih ministrskih palač. V vladnem oddelku so pa vsa poslopja tako zgrajena okrog osrednje palače, da se že na zunaj pokaže postavna, izvršna in sodna oblast. Tu je pravo središče »Brasilia« in srce celotne republike Brazilije. Štirideset kilometrov dolgo jezero obdaja mesto v polkrogu. Na njegovem obrežju se dviga prelepa palača »Jutranja zarja«, sedež vsakokratnega državnega poglavarja.

Velemesto v pragozdu

ŠPORTNI PREGLED

Pred kratkim se je v Italiji končala kupoprodajna doba

Use nogometne enajstovnice so močnejše

Ce žoga poletni miruje, ni rečeno, da predsedniki raznih nogometnih klubov počivajo. Ti namreč skušajo na vse načine ojačiti vrste svojih enajstovnic. Zaradi tega predvidevajo strokovnjaki, da bo prihodnje nogometno prvenstvo Italije zelo borbeno in zanimivo.

Večina strokovnjakov in časnikarjev meni, da bo Interju prihodnje mesece trda predla, ker bodo vse ekipe posebno ostro nastopale prav v tekmah z državnimi prvaki. Tega se gotovo zaveda tudi trener Herrera, ki je pripomogel, da je predsednik Mora'tti to poletje kupil celo vrsto odličnih nogometašev. V prihodnji sezoni bodo igrali v črno-plavi barvi tudi naslednji igralci: vratar Sarti, branilca Panzanato in Szymaniak ter napadavca Milani in Petroni. Klub pa bodo zapustili: Buffon, Maschio, Morbello, Pagani, Longoni, Cinesinho, Ferretti, Dellagiovanna in Bicieli. To milansko moštvo bo na prvenstvu nastopalo z naslednjo postavo: Sarti, Burgnich, Facchetti, Zaglio (Bolchi), Guarnieri (Panzanato), Picchi (Szymaniak); Jair, Mazzola, Milani (Di Giacomo), Suarez in Corso.

Dobro ekipo bo imel tudi Amaral, trener Juventusa. Črno-beli so kupili več dobrih nogometašev, med katerimi so Brazilijanec Nené, krili Dell'Omodarme in Menichelli ter branilca Gorija. Juventus je odstopila več igralcev, med katerimi so: Nicolé, Crippa, Castano II, Noletti, Rossi, Siciliano, Miranda, Sarti in Emoli. Torinsko moštvo bo verjetno nastopalo v naslednji postavi: Anzolin, Gori, Leoncini, Castano, Salvatore, Sacco, Dell'Omodarme, Del Sol, Nené, Sivori in Menichelli.

Tudi Fiorentina ima resne namene, čeprav je prodala več dobrih igralcev (Malatras, Sarti, Milani, Azzali, Dell'Angelo). Kupila pa je nekaj odličnih nogometašev, kot so: Buffon, Maschio, Lojaco in Pirovano. Fiorentina bo v tekmah za prvenstvo igrala z naslednjo postavo: Buffon (Albertosi), Robotti, Castelletti; Pirovano, Gonfiantini, Marchesi, Hamrin, Maschio, Seminario, Loja-

cono, Petris. Napad je na papirju zelo močan in Florentinci upajo, da bo takšen tudi na igrišču.

Zelo ojačena je Roma, ki vedno skuša osvojiti prvenstvo, a ji nikdar ne uspe. Rimljani so kupili naslednje igralce: Malatrasija, Sormanija, Frascollija, Ardizzona, Schutza; prodali pa so Nicolaja, Schnellingerja, Jonssona, Menichellija, Lojaco in Pestrina. Roma bo igrala verjetno v te postavi: Cudicini, Fontana, Ardizzon, Malatras, Lcsi, Frascoli, Orlando, Angelillo, Sormanij, Schutz in De Sisti. Ekipe je torej prenovljena kar za 5/11. Veliko pričakovanja je zlasti za nastop Sormanija.

Pri Milanu in Bologni (kupila je le watarja Negreja) ni sprememb, tako da bosta ohranila lansko prodornost. Milan bo moral seveda igrati, ko je igral v tekmah za prvenstvo Evrope in glavno vlogo bo še enkrat imela dvojica Rivera-Altafini.

Kaj bi rekli o ostalih ekipah? Atalanta je kupila samo Calvanesija, Genoa Bicielija in Locatellija, LR Vicenza Dell'Angela, Sampdoria Wisnieskija, Torino pa Puio. Bojevite napade bodo imeli Torino (Crippa, Puia, Hitchens, Ferrini in Pe'rò), Modena (Conti, Toro, Brighenti, Bruehls in De Robertis), LR Vicenza (Vastola, Menti, Vinicio, Dell'Angelo in Campana), Catania (Danova, Cinesinho, Miranda, Milan in Prenna). Bari ni kupil bogve kako odličnih nogometašev (Fernando, Rossi, Siciliano), kar velja tudi za Lazio in Messino. Mantova je za Sormanija in Negrija dobila celo vrsto nogometašev (Nicolé, Schnellinger, Jeassen, Manganotto, Santarelli in Marini). Tudi Spal ni mnogo potrošil za nove igralce.

Strokovnjaki menijo, da se bodo za prvo mesto borile naslednje ekipe: Internazionale, Juventus, Milan, Fiorentina, Roma in Bologna. Dobro bodo igrala brez dvoma tudi naslednje ekipe: Torino, Modena, LR Vicenza, Catania in Atalanta. Ostale ekipe so: Bari, Genoa, Lazio, Mantova, Messina, Sampdoria in Spal, ki ne bodo imele na prvenstvu velike besede.

Elita v masovni družbi

(Nadaljevanje s 6. strani)

dat, le predobro zaveda, da se po priljubljenosti in tako imenovani odličnosti, kot jo pojmuje masa, niti od daleč ne more meriti s kakšno filmsko igravko ali srednjim napadavcem kakega slavnega nogomietnega moštva. Elita raste na drugačnem terenu, namreč na terenu neodvisnosti od naklonjenosti množic, ploskanja in moči. Od elite do odličnosti je le korak, toda vmes poteka usodna črta, ki reže počez vsako družbo. Odličnost ima visoko mesto, a nima ničesar povedati. Z elito pa je obratno.

Ce bi hoteli biti natančni oziroma pikolovci, bi morali celo reči, da tako imenovane odličnosti dejansko sploh ni, da torej ne predstavlja neke sociološko ugotovljene skupine, ampak obstoja le v predstavi ljudi. Izpolnjuje namreč gon mas po nečem višjem, ne da bi bilo tisto višje prava stvarnost. Skupina ljudi, ki se prištevajo k odličnemu krogu, do podrobnosti hlini vlogo elite, ne da bi spadala k njej. To odgovarja potrebi ljudi po višjih vzgledih, po življenjskem slovu elite. Prominenca je pojav, ki ne nastane po izboru, ampak s ploskanjem — pravi Sieburg. Ono je le videz vzvišenosti, ki pa ne vzbuja zavisti. Pojem te odličnosti so filmski igralci, a ne samo oni.

K bistvu te odličnosti spada, da nudi svoje zasebno življenje v hrano javnosti. Po drugi strani na se navadni človek spriče te odličnosti nima več za zanimivega in misli, da je samo še del mase in da le še v tej funkciji nekaj malega pomeni. Življenje, katerega se udeležuje in katero mu nudi pod določenimi okolnostmi tudi gospodarske in socialne ugodnosti, je postalo važnejše kot košček njegovega bitja, kot ga predstavlja njegova oseba. Začel je opuščati samega sebe. Za zdaj je še poln čustev in nagibov, ker je le človek, vendar pa jim ne verjame več in jim tudi ne pripisujejo več pomena. Tisto, kar se dogaja v javnosti, ima vedno za važnejše od tistega, kar se dogaja v njem samem. Javnost, to pa je odličnost, to so odlične osebe, medtem ko je on majhen človek, sam sebi dolgočasen in nezanimiv. Zasebno življenje takih odličnikov se mu zazdi veliko pomembnejše kot je njegovo, ki pač ni odlično. Zato željno dere na vsako tiskovno konferenco takih odličnih ljudi in poslušajo, kaj imajo povedati o sebi in o svojih ženitvenih in ločitvenih načrtih. Zdi se mu, da bi ne mogel prenašati lastne brezpomembnosti, če bi ne bilo takih odličnih eksistenc in življenjskih načinov. In ne čuti, da je pri tem prikrajšan za čustvo, da živi lastno, prav tako pomembno življenje, ker ob pomankanju duhovne elite pač nima več merila za to.

PRVA KOSUTOVA ZBIRKA

Pri založbi »Lipa« v Kopru je izšla zbirka pesmi Miroslava Košute »Morje brez obale«. Miroslav Košuta je doma iz Sv. Križa pri Trstu. Njegova prva pesniška zbirka obsega okrog 30 pesmi, katere pa je že prej objavil v raznih revijah. Razdeljene so v pet ciklusov. Kritika se o njih dobro izraža.

POOSTRENI POGOJI ZA STUDIJ V NEMCIJI

Nemške univerze so začele zaostrevati pogoje za vpis inozemskih študentov. Univerza v Freiburgu je uvedla zdravniško preiskavo in sprejemni izpit, ki naj dokaže, da kandidat dovolj pozna nemški jezik; podatki mora tudi pismeno izjavo o finančni zagotovitvi študija.

To je posledica prevelike gneče v predavalnicah nemških univerz.

• V mestu Seattle je umrl ameriški pesnik Theodore Roethke, ki je dobil leta 1954 Pulitzerjevo nagrado za pesništvo. Bil je profesor na univerzi v Washingtonu. Zadel ga je kap, ko je ravno plaval v nekem bazenu.

KONGRES »PAX ROMANAE«

Mednarodna organizacija katoliških intelektualcev »Pax romana« je imela svoj letošnji občni zbor v kraju Galway na Irskem. Istočasno so tam priredili tudi kongres mednarodne zveze katoliških umetnikov. Trajal je od 22. do 29. julija. Na kongresu razpravljajo o temi »Umetnik v službi nosameznika, narodne ter mednarodne skupnosti«. Posamezna predavanja obravnavajo delo arhitektov, urbanistov, slikarjev, kiparjev, glasbenikov, gledališčnikov in umetnikov pri radiu in televiziji.

Žena in dom

Nikolaj Pirnat:
MATI

ALI STE DOBRI STARSI?

Zbrali smo nekaj kratkih vprašanj, namenjenim očetom, in nekaj vprašanj namenjenim materam. Na vprašanja boste pozitivno ali negativno odgovorili in si tako ustvarili sliko o sebi.

ZA OCETE:

1. Ali kdaj hvalite vpricho otroka njegove izredne sposobnosti?
2. Ali ste ga že majhnega navadili na to, da mu v vsem ustrezate?

3. Ali ste kdaj v njegovi prisotnosti rekli, da vam srce ne dopušča, da bi ga kaznovali?
4. Ali ste ga kdaj kaznovali brez pravega vzroka?
5. Ali ste se kdaj norčevali iz njegove pomanj-kjivosti in ga nestrpno odslovili, če je bil poirt?
6. Ali ste mu kdaj dali vedeti, da z materjo niste enih misli glede njegove vzgoje?
7. Ali je kdaj priča, ko se proti ženi slabo obnašate?
8. Ali ste mu kdaj pokazali, da vas njegovo vedenje v šoli in doma prav malo briga?
9. Ali skrbite za to, da v prostem času ni čisto prepuščen samemu sebi?
10. Ali prepustite otroka ob počitnicah samo ljudem, za katere veste, da se nanje lahko zanesete, če sami ne marate z njim na počitnice? Na prvih osem vprašanj mora biti odgovor »ne«, na zadnji dve »da«.

ZA MATERE:

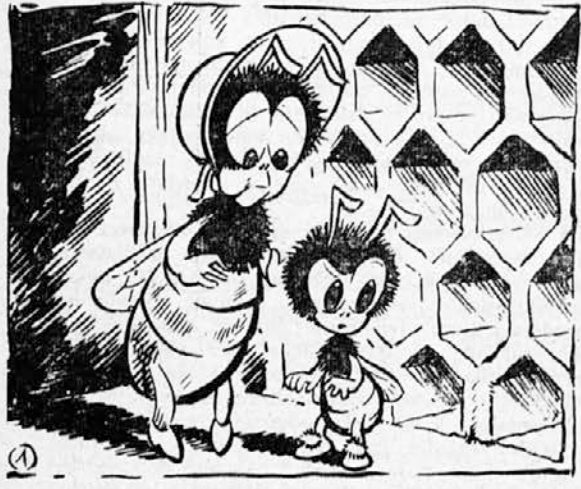
1. Ali ravirate z njim tako, kot da je prvi v hiši?
2. Ali popuščate njegovim muham?
3. Ali ste z njim kdaj surove in se drugič istim stvarjem smežete?
4. Ali skupno z njim obsojate učitelja, če ga po pravici kaznuje?
5. Ali mu slikate očeta kot tirana, ki je v hiši zato, da ga kaznuje?
6. Ali zahtevate, da si mora pomagati sam, kadar zaide v huče škripce?
7. Ali ga obsipate s psokami: »lažnivec«, »tat«, ne da bi preiskali razloge njegovega ravnanja?
8. Ali da ne prestopate primerjate z najboljšim v razredu, čeprav veste, da njegovi možgani tega ne zmorejo?
9. Ali terjate od njega več kot telesno in duševno zmoro?
10. Ali sklepate z njim zarote za očetovim hrbtom? Na vsa vprašanja je odgovor »ne«.

Za
naše
najmlajše

Piše
WALDEMAR
BONSELS

Čebelica Maja

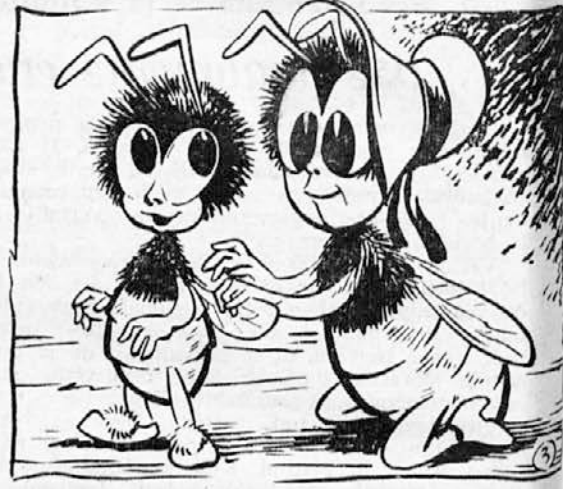
Riše
MIKI MUSTER

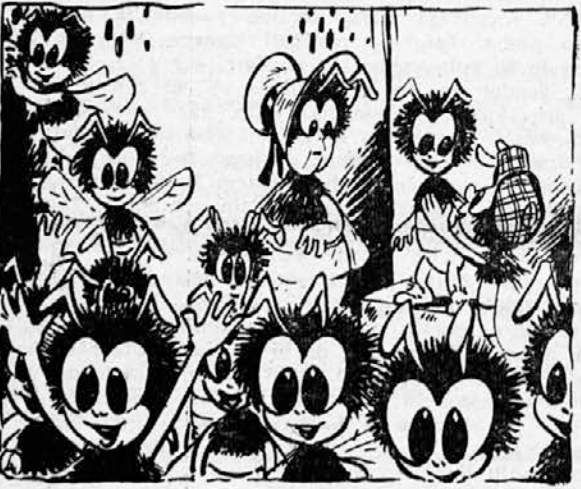
1. Čebelica Maja je prišla na svet v kaj nemirnem času. V panju je izbruhnil upor, mlade čebele so oklicale novo kraljico in se selile iz starega doma. Nič čudnega torej, da so bile njene prve besede: »Oh, kako neznosno je vroče in nemirno tukaj!« Stara čebela Kasandra, pestunja in vzgojiteljica čebelic, je Majo v skrbeh pogledala.

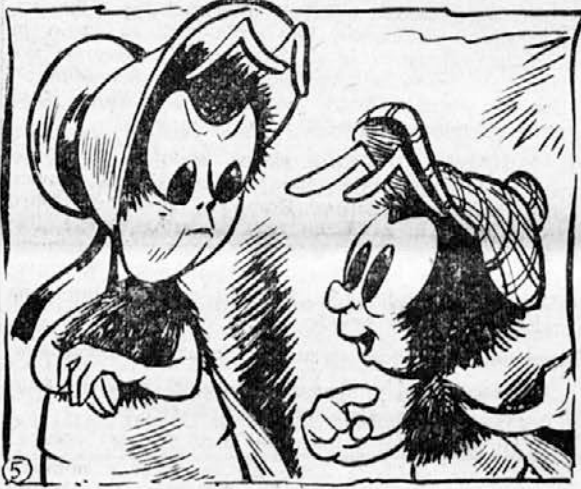
2. »Le kaj bo iz tega otroka, ki tako hitro izraža nezadovoljstvo?« si je mislila, ko je sušila velike svetle oči male Maje. Toda ni imela časa za premišljevanje. Čebele so vrvele mimo nje in njene varovanke, v gručah so se valile proti izhodu in se prerivale. »Prav ima mala,« je v mislih priznala Kasandra, »soparica je zares prehuda.«

3. Pa tudi mala čebelica je motila staro pestunjo pri delu. Neugnana radovednost se je prižigala v njenih vlažnih očeh in izmikala jih je Kasandra, ker je hotela vse, prav vse videti. S potrpežljivim vzdihom je Kasandra opustila sušenje Majinih oči in ji začela urejevati nežna krilca. »Zares lep otrok,« je med delom ljubeče premišljevala.

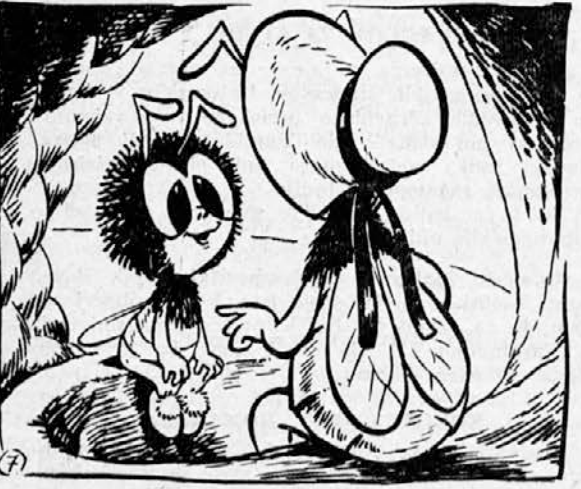
4. V panju je zašumelo še bolj kot poprej: kraljica je prihajala mimo. Majo in Kasandro so odrinili stran, toda neki trot, prijazen, mlad čebelček, jima je pomagal. Odstopil je Maji svoj nekoliko vzvišeni prostor in starem satu in si nekoliko vznemirjeno in gizdavo pogladil svetlo prsno dlako s sprednjo nožico.

5. »Nesreča se bliža«, je rekel Kasandri. »Roj upornikov se hoče dvigniti in odleteti iz našega mesta. Novo kraljico so oklicali.« Kasandra pa se ni zmenila zanj. Se za pomoč se mu ni zahvalila. Maja je dobro čutila, da je stara vzgojiteljica zelo neprijazna z mladim gizdalinčkom. Toda ni upala vprašati stare čebele po vzroku njenega vedenja.

6. Pa tudi časa za vpraševanje ni imela, dogodki so se vrstili tako naglo, da se ji je kar motalo v glavi. Nalezla se je splošne razburjenosti in ne da bi vedela, je začela tudi sama drobno, zvonko brenčati. »Zdaj pa še ti!« jo je pokarala vzgojiteljica. »Kaj ni že itak dovolj hrupa?« Maja je takoj umolknila in sledila stari čebeli v mirnem kotichek.

7. Kasandra in Maja sta sedli v skrit hodnik pred skupino satnih omar. Maja je dvignila glavo. »Tukaj diši imenitno!« je rekla Kasandri. Vzgojiteljica je že spet zmajala z glavo: »Že mnogo čebelic sem vzgojila, a še nobena ni bila tako zgovorna kot ti. Zares, čisto poseben značaj se mi zdiš!«

8. Maja je zardela in vtaknila oba drobna prstka svoje ročice v usta. »Poseben značaj?« je vprašala boječe. »Kaj pa je to?« — »O, to je velika nespodobnost!« je vzkliknila Kasandra, in s tem seveda mislila na Majina prstka v ustih. »Sedaj pa dobro poslušaj, ker nimava veliko časa, a moraš se še marsikaj naučiti. Začniva s poukom!«

9. Mlada čebela mora predvsem vedeti, da je le noba največja sramota,« je začela Kasandra svoj pouk. »Zato boš že jutri poletela od doma nabirati med. Spremljala te bo starejša čebela in ti bo pokazala vseh sto cvetic, ki imajo najboljši med. Naučiti se jih moraš na pamet. Prvo vrsto si kar zdaj zapomni: vresje in lipov cvet. Ponovil